

Sygn. akt V U 934/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2022 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 19 maja 2022 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku Z. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o emeryturę górniczą

na skutek odwołania Z. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 6 października 2021 r. sygn.: (...)

oddala odwołanie;

Sygn. akt V U 934/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 października 2021 roku (znak: (...)) Zakład (...)

(...) Oddział w Z. odmówił Z. R. prawa do emerytury górniczej z uwagi na brak wymaganego okresu pracy górniczej wynoszącego co najmniej 25 lat. W uzasadnieniu organ podniósł, że do pracy górniczej nie zaliczono okresów:

- od 3 lutego 1998 roku do 16 listopada 2006 roku , ponieważ stanowisko kierowcy (...) nie figuruje w zał. Nr 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku ;

- od 17 listopada 2007 roku do 7 maja 2021 roku, ponieważ zgodnie z wyjaśnieniami zakładu pracy będąc zatrudnionym na stanowisku operatora sprzętu i technologicznego na odkrywce oraz operatora sycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce wykonywał te same czynności co przed zmianą nazewnictwa.

W odwołaniu od wyżej wymienionej decyzji pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o jej zmianę i przyznanie Z. R. prawa do emerytury górniczej po zaliczeniu do pracy górniczej okresu od 3 lutego 1998 roku do 6 października 2021 roku oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, powielając argumentację wskazaną w zaskarżonej decyzji. Nadto organ rentowy wskazał, że zatrudnienie na stanowiskach kierowca czy też operator sprzętu pomocniczego i technologicznego na odkrywce, nie stanowi pracy górniczej w rozumieniu art. 50c ustępn 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Na rozprawie w dniu 8 lutego 2022 roku pełnomocnik wnioskodawcy sprecyzował, że wnosi o zaliczenie do pracy górniczej okresu od 3 lutego 1998 roku do 31 maja 2007 roku – w wymiarze jednokrotnym, natomiast okresu od 1 czerwca 2007 roku do nadal w wymiarze półtorakrotnym.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca Z. R. urodzony w dniu (...), w dniu 27 maja 2021 roku wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Wnioskodawca wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na otwartym funduszu emerytalnym (OFE) na dochody budżety państwa..

(dowód: wniosek o emeryturę k. 2-4 akt emerytalnych)

Z. R. od dnia 3 lutego 1998 roku do nadal jest zatrudniony w (...) z siedzibą w R. (następca prawny (...) oraz (...)) na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy.

(okoliczność bezsporna)

Wnioskodawca w spornym okresie był zatrudniony :

- w Oddziale (...) (...) na następujących stanowiskach:
 - od dnia 3 lutego 1998 roku do 16 listopada 2006 roku kierowcy (...),
 - od 17 listopada 2006 roku do 31 maja 2007 roku operatora sprzętu pomocniczego i technologicznego na odkrywce;
- w Oddziale (...) sprzętu gaśiennicowego (...) w okresie od 1 czerwca 2007 roku do nadal na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce.

W okresie od 3 lutego 1998 roku do 16 listopada 2006 roku Z. R. był zatrudniony w oddziale (...) na stanowisku kierowcy (...). Z dniem 17 listopada 2006 roku w związku ze zmianą nazwy stanowiska pracy skarżącemu powierzono obowiązek operatora sprzętu technologicznego na odkrywce, również na oddziale (...).

Oddział (...), w którym zatrudniony był skarżący, był oddziałem utrzymania ruchu ujętym w Planie (...) Zakładu (...), a jego podstawowym działaniem, było zabezpieczenie w sprzęt Oddziałów (...) (...) (...). Zgodnie z zakresem działania oddziału (...) sprzęt (ciągniki), były kierowane do oddziałów górniczych (...), oddziałów (...), (...) itp., które w zakresie swojego działania mają za zadanie utrzymanie ruchu, bądź prace remontowe na ciągach układów (...) zdejmowania nadkładu, bądź pozyskiwania węgla. Praca odwołującego była związana z obsługą wkopu i zwałowiska. Wnioskodawca obsługiwał ciągniki terenowe (...) - (...), U. - (...), U(...). Pracę wykonywał na odkrywce stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Otrzymywał dodatek za pracę na odkrywce.

Wykonywana przez kierowców praca operatorów była nierozzerwalnie związana z przebywaniem na terenie wkopu, bądź zwałowiska (...).

Ciągniki, które były w posiadaniu Oddziału (...), posiadały wyposażenie standardowe, lecz konstrukcja techniczna (...), miały szerokie spektrum zastosowań: mogły ciągnąć przyczepy uniwersalne, samowładowcze, elektrownie polowe, przyczepy układające kable energetyczne, kompresory, przyczepy dla przewozu brygad roboczych, itp., mogły mieć podwieszane na tzw. trzypunktowym układzie zawieszenia narzędzi specjalistyczny osprzęt – np. agregaty smarownicze, ładowacze, itp., a także stanowić napęd mechaniczny za pośrednictwem (...) (wał odbioru

mocy), dla różnych urządzeń specjalistycznych – np.: pompy różnego przeznaczenia, rozsiewaczy, itp. Wreszcie mogły wykonywać prace tzw. metodą zrywkową – przeciąganie na odpowiednio wykonanych ciągnach rur, kolumn filtracyjnych (...), członów (...), odcinków taśmy przenośnikowej, itp.

Do obowiązków wnioskodawcy na stanowisku pracy kierowcy (...) należało:

1. obsługę codzienną pojazdu - 0,5 godziny

2. 1 godzinę -dojazd do usługobiorcy

3. przestoje technologiczne -1,5 godziny

3. obsługa urządzenia- 5 godziny, w tym:

- transportowanie brygad ucinających rury studni głębinowych znajdujące się na poziomach roboczych maszyn podstawowych – koparek,

- wyciąganie uciętych rur z poziomów roboczych maszyn podstawowych – koparek,

- dowożenie i zwożenie rur odwodnieniowych na poziomach roboczych maszyn podstawowych,

- dowożenie i zwożenie taśm wulkanizacyjnych maszyn podstawowych i przenośników transport wozów wulkanizacyjnych,

- dowożenie i zwożenie bębnow napędowych i silników elektrycznych stacji napędowych,

- dowożenie, zwożenie i przeciąganie członów przenośnikowych,

- transport i obsługa agregatów prądotwórczych do zasilania maszyn podstawowych, stacji napędowych na przesuwce i stanowisk wulkanizacyjnych,

- transport olejów i smarów agregatami smarowniczymi do maszyn podstawowych.

Kierowca (...) pracował 8 godzin dziennie , w tym 5 godzin dziennie na odkrywce, natomiast około 2 godzin zajmował mu dowóz brygad roboczych na stanowiska pracy, niezbędnych części, materiałów i narzędzi z zaplecza oddziałów (...) (...), (...) itd. do napraw maszyn układu (...) bądź przebudów.

W ramach obowiązków skarżący wyjeżdżał z brygadą remontową do wkopu, gdzie zajmował się głównie pracami transportowymi (dowozem rzeczy dla brygady remontowej np. przesł do taśmociągu, człony taśm, elementy do klejenia taśm). Wnioskodawca pracował na oddziałach: (...), (...) i (...). Na oddziale (...) odciągał rury (...) przy użyciu haka dopiętego do (...). Przy przesuwkach przenośników wnioskodawca obsługiwał agregat prądotwórczy. Obsługa agregatu prądotwórczego polegała na sprawdzeniu oleju i paliwa , a następnie na jego przesunięciu przez wnioskodawcę ciągnikiem tam gdzie był potrzebny prąd, a następnie na uruchomieniu tego urządzenia przez przekręcenie kluczyka.

Nazwa stanowiska pracy skarżącego zmieniła się z dniem 17 listopada 2006 r. na operatora sprzętu pomocniczego i technologicznego. Pomimo zmiany nazwy stanowiska pracy wnioskodawca wykonywał takie same prace jak w okresie od 3 lutego 1998 roku do 16 listopada 2006r., gdy pracował na stanowisku kierowcy (...).

Powyższe obowiązki skarżący wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: charakterystyka stanowiska pracy z 16 lutego 2022 roku - k. 49-50, angaż z 24.05.1999. – k. 20 akt osobowych cz. B, zeznania świadka C. Ś. od min. 04:33 do min 12:37, D. S. od min 17:22 do min. 22:06 protokołu z rozprawy

z dnia 8 lutego 2022 roku, zeznania świadka G. S. od min 02:57 do min 07:06 protokołu z rozprawy z dnia 19 maja 2022 roku, zeznania wnioskodawcy od min. 11:33 do min 14:22 protokołu z rozprawy z dnia 19 maja 2022 roku)

W dniu 9 maja 2007 roku wnioskodawca uzyskał uprawnienia operatora spycharki . Następnie z dniem 1 czerwca 2007 roku wnioskodawcy powierzono obowiązki operatora sprzętu pomocniczego i technologicznego na odkrywce na oddziale (...).

Oddział (...), na którym pracował wnioskodawca w okresie od 1 czerwca 2007 roku do nadal zajmował się eksploatacją ciężkiego sprzętu gąsiennicowego tj. spycharek, dźwigów oraz ładowarek. Wnioskodawca jako operator spycharki gąsiennicowej pracował na terenie całej odkrywki i zwałowiska pola B. i S.. Pracownicy obsługujący spycharki gąsiennicowe dowożeni byli stykowo wraz z pracownikami oddziałów górniczych na stanowiska pracy. Czas pracy operatora spycharki gąsiennicowej przedstawiał się następująco:

- dojazd do i z maszyny – 1 godzina,
- obsługa codzienna – 0,5 godziny,
- obsługa urządzenia – 6 godzin,
- postoje technologiczne i inne – 1 godziny.

Skarżący pracował na poziomach roboczych w systemie stykowym.

Do głównych obowiązków wnioskodawcy należała niwelacja terenu przy pomocy spycharki gąsiennicowej w obrębie maszyny podstawowej – zwałowarki lub koparki, co polegało na wyrównywaniu terenu, spychaniu ziemi, odpychaniu kamieni, błota, wymianie gruntu pod maszynami podstawowymi, aby umożliwić przejazd maszynie podstawowej, wykonywanie zjazdów, dróg dojazdowych do maszyn podstawowych. Obowiązki te zajmowały wnioskodawcy najwięcej czasu podczas dniówki roboczej.

Gdy nie było prac związanych z niwelacją terenu wnioskodawca zajmował się:

- przemieszczaniem mas ziemnych w rejon zabierki,
- robotami udostępniającymi i oczyszczającymi urobek do eksploatacji,
- osiowaniem i poziomowaniem przenośników
- obróbką studni odwadniających w rejonie zabierki,
- wykonywaniem rowów odwadniających na poziomach roboczych,
- przesuwką np. przesuwaniem stacji napędowych, zwrotnych przenośnika,
- rozluźywaniem gruntu (prace zrywakiem),
- przemieszczaniem na bieżąco niedobranych mas nadkładowych lub węgla pod zabiór koparki;
- skarpowaniem i wykonywaniem pochylni

Odwołujący wykonywał swe obowiązki stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

(charakterystyka stanowiska pracy z dnia 16. 12.2021 r. k. 30, wnioski o zmianę stanowiska pracy k. 35. akt osobowych cz. B angaż z dnia 29.12.2006 r. 38 akt osobowych cz. B, zawiadomienie o zmianie miejsca pracy k. 42 akt osobowych cz. B, angaż z 01.06.2007 r. k. 43 akt osobowych cz. B , świadectwo k. 45 akt osobowych cz. B, zeznania świadków :

C. Ś. od min 12:37 do min 17:13; T. S. od min 25:46 do min. 28:45- protokołu rozprawy z dnia 8 lutego 2022 roku; zeznania wnioskodawcy od min. 14:22 do min 18:08 protokołu z rozprawy z dnia 19 maja 2022 roku.)

T.

Powołana przez pracodawcę wnioskodawcy Komisja Weryfikacyjna na posiedzeniu, które odbyło się w dniu 15 czerwca 2009 roku ustaliła, że Z. R. w okresie od 3 lutego 1998 roku do 31 maja 2007 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę górniczą. Komisja weryfikacyjna uznała, że wnioskodawca we wskazanym powyżej okresie wykonywał prace jako operator sprzętu i pomocniczego i technologicznego na odkrywce tj. na stanowisku wymienionym w poz. 22 załącznika nr 2 do Rozporządzenia Ministra pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 r. Nr 2 , poz. 8).

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji weryfikacyjnej k. 20 akt emerytalnych)

W dniu 7 maja 2021 roku (...) z siedzibą w R. wystawiła wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy górniczej, w którym wskazała, że w okresie zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę górniczą w okresach:

- od 3 lutego 1998 roku do 31 maja 2007 roku na stanowisku operatora sprzętu pomocniczego i technologicznego na odkrywce wymienionym w rozporządzeniu (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku w Załączniku Nr 2 poz. 22;

- od 1 czerwca 2007 roku do nadal na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce wymienionym w rozporządzeniu (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku w Załączniku nr 3, dziale III, poz. 4.

(dowód: świadectwo wykonywania pracy górniczej k. 6 akt emerytalnych)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Przesłanki nabycia prawa do emerytury górniczej określa ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.).

Zgodnie z art. 50 a ust 1 i 2 ustawy emerytura górnicza przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1) ukończył 55 lat życia;

2) ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1;

3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Wiek emerytalny wymagany od pracowników: kobiet mających co najmniej 20 lat, a mężczyzn co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wynosi 50 lat.

Zgodnie z art. art. 50b w/w ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej uwzględnia się okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, będące okresami składkowymi lub nieskładkowymi w rozumieniu ustawy, z tym że okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą uwzględnia się, jeżeli praca ta wykonywana była co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy.

Z kolei zgodnie z art. 50 c ust. 1 pkt 4 za pracę górniczą uważa się zatrudnienie na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, a także w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty (...) dla kopalń siarki i węgla brunatnego, **na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia** przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa.

Stosownie natomiast do art. 50d ust 1 ustawy przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym następujące okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego: w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych (pkt 1) oraz w drużynach ratowniczych (pkt 2).

Wykaz stanowisk pracy, na których zatrudnienie zaliczane jest do pracy górniczej oraz wykonywanej w przodkach uwzględnianej w wymiarze półtorakrotnym, powinno ustalić rozporządzenie wydane na podstawie delegacji ustawowej z art. 50d ust. 3. Ponieważ takie rozporządzenie nie zostało wydane, obowiązuje nadal (z mocy art. 194 wskazanej ustawy) wykaz stanowisk zawarty w załączniku nr 2 i 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz.U. z 1995r., Nr 2, poz. 8), wydanego na podstawie upoważnienia zawartego w art. 5 ust. 5 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 1 lutego 1983 roku o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (tekst jedn.: Dz.U. z 1995 roku, Nr 30, poz. 154).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 25-letni okres pracy górniczej. Organ rentowy zakwestionował bowiem, aby w spornym okresie zatrudnienia w (...) w B. (obecnie w (...) z siedzibą w R.) od dnia od 3 lutego 1998 roku do 31 maja 2007 roku wnioskodawca wykonywał pracę górniczą, natomiast od dnia 1 czerwca 2007 roku do nadal – w wymiarze półtorakrotnym.

Wnioskodawca dysponował świadectwem z dnia 7 maja 2021 roku wystawionym przez (...) z siedzibą w R. potwierdzającym fakt wykonywania pracy górniczej w spornym okresie zatrudnienia od: od 3 lutego 1998 roku do 31 maja 2007 roku na stanowisku operatora sprzętu pomocniczego i technologicznego na odkrywce wymienionym w rozporządzeniu (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku w Załączniku Nr 2 poz. 22 oraz od 1 czerwca 2007 roku do nadal na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce wymienionym w rozporządzeniu (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku w Załączniku nr 3, dziale III, poz. 4.

Należy podnieść, że treść świadectwa wykonywania pracy górniczej nie została w sposób prawidłowy sformułowana, gdyż nie określa rodzaju prac, które faktycznie wykonywał skarżący, jak tego wymaga art. 50c ustawy, a jedynie zajmowane przez niego stanowisko. Tymczasem o uznaniu konkretnej pracy (wykonywanych czynności służbowych) za pracę górniczą w rozumieniu przepisów emerytalno-rentowych decyduje charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika, a nie nazwa stanowiska, protokół komisji weryfikacyjnej czy wreszcie świadectwo pracy. Zatem operator sprzętu pomocniczego i technologicznego na odkrywce tylko wtedy uzyska potwierdzenie zatrudnienia przy pracy górniczej, gdy na odkrywce w (...) węgla brunatnego pracował przy urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych (tak: postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z 2012-04-04, I UK 440/11).

Legitymowanie się zatem przez skarżącego świadectwem wykonywania pracy górniczej nie oznacza jeszcze, że rzeczywiście wykonywał on prace (...). Świadectwo pracy nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 k.p.c., nie korzysta zatem z domniemania prawdziwości i autentyczności, a li tylko dokumentem prywatnym, który

stanowi jedynie dowód tego, że osoba która go podpisała złożyła oświadczenie w nim zawarte (art. 245 k.p.c.). Świadczenie pracy samo przez się nie tworzy zatem praw podmiotowych ani ich nie pozbawia.

Organ rentowy zakwestionował powyższe świadectwo, podnosząc że z angaży wynika, że wnioskodawca w spornym okresie nie pracował na stanowisku operatora sprzętu pomocniczego i technologicznego na odkrywce, ale na stanowisku kierowcy (...), które nie jest wymienione w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 1994 roku, a drugim spornym okresie- zdaniem organu rentowego – pomimo zmiany nazwy stanowiska pracy na operatora spycharki, wykonywał te same czynności co w okresie do 31 maja 2007 roku.

Z uwagi na fakt, że organ rentowy zaprzeczał prawdziwości świadectwa co do charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy w spornym okresie (spór dotyczył dokumentu prywatnego pochodzącego od innej osoby niż strona zaprzeczająca), ciężar wykazania prawdziwości tego dokumentu prywatnego w myśl art. 253 zd. 2 k.p.c. spoczywał na wnioskodawcy jako osobie, która chce z tego dokumentu skorzystać.

Wnioskodawca nie sprostował temu obowiązkowi.

W pierwszym spornym okresie od 3 lutego 1998 roku do 31 maja 2007 roku– jak wynika z angaży i dokumentów osobowych – wnioskodawca pracował jako kierowca (...) na oddziale (...) w pełnym wymiarze czasu pracy. Stanowisko pracy skarżącego zmieniło się z dniem 17 listopada 2006 r. Niemniej organ rentowy odmówił zaliczenia do pracy górniczej także okresu od 17 listopada 2006r. do nadal, podnosząc że pomimo zmiany nazwy stanowiska pracy, wnioskodawca wykonywał takie same prace jak w okresie od 3 lutego 1998 roku do 16 listopada 2006r., gdy pracował na stanowisku kierowcy (...). Prace wnioskodawcy w spornym okresie – jak wynika ze zgodnych zeznań świadków oraz wnioskodawcy – miały jednolity charakter i polegały na pracy kierowcy (...) (...) wraz z przypiętym do niego agregatem prądotwórczym. Skarżący wykonywał czynności związane z transportem na rzecz różnych oddziałów, najczęściej były to oddziały (...), (...) i (...).

Ustawodawca do prac górniczych na odkrywce zalicza nie wszystkie prace tam wykonywane, a tylko prace wymienione w art. 50c ustęp 1 pkt 4 ustawy. Pracą górniczą jest więc nie każda praca operatora (...) na odkrywce, a jedynie praca operatora (...) przy pracach górniczych wymienionych w art. 50 c ustęp 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wśród wymienionych w tym przepisie prac górniczych znajdują się prace przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych. Pojęcie bieżącej konserwacji wymaga, aby były to prace mające ścisły związek z konserwacją agregatów i urządzeń wydobywczych . Bieżąca konserwacja to prace bezpośrednio przy remontach i naprawach sprzętu wydobywczego. Wnioskodawca takich prac nie wykonywał, gdyż jego podstawowymi obowiązkami były prace transportowe polegające na dowożeniu sprzętu brygadam remontowym na odkrywce. Wprawdzie jak wynika z zeznań świadka G. S. , skarżący zajmował się także obsługą agregatu prądotwórczego. Nie mniej obsługa agregatu prądotwórczego polegająca na jego przemieszczaniu na odkrywce, załączaniu i wyłączeniu (kluczykiem) oraz sprawdzaniu poziomu oleju, nie należy do prac przy bieżącej konserwacji maszyn i urządzeń wydobywczych. Tak samo jak wyciąganie rur odwodnieniowych z poziomów roboczych przy pomocy haka przypiętego do (...). Zdaniem Sądu prace wykonywane przez wnioskodawcę miały jedynie charakter pomocniczy w stosunku do prac polegających na bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń.

Z charakterystyki stanowiska pracy z dnia 16 lutego 2022 roku wynika, że większość stałych obowiązków zleconych przez pracodawcę wnioskodawcy w spornym okresie miało charakter prac transportowych. Takimi pracami transportowymi było:

- dowożenie brygad ucinających rury studni głębinowych znajdujące się na poziomach roboczych maszyn podstawowych i przenośników,
- dowożenie i zwożenie rur odwodnieniowych na poziomach roboczych maszyn podstawowych ,
- dowożenie i zwożenie taśm wulkanizacyjnych maszyn podstawowych i przenośników,

- transport wozów wulkanizacyjnych,
- dowożenie i zwożenie bębnow napędowych i silników (...) stacji napędowych,
- dowożenie, zwożenie i przeciąganie członów przenośnikowych,
- transport agregatów prądotwórczych do zasilania maszyn podstawowych, stacji napędowych na przesuwce i stanowisk wulkanizacyjnych,
- transport olejów i smarów agregatami smarowniczymi do maszyn podstawowych.

Wykonywanie przez skarżącego czynności transportowych, w tym przewożenie maszyn i transportowanie brygad remontowych w spornym okresie potwierdzili świadkowie C. Ś., D. S. oraz G. S., którzy pracowali razem z wnioskodawcą na oddziale (...) na stanowiskach kierowców (...) i mieli taki sam zakres obowiązków. Z zeznań świadków D. S. i G. S. jednoznacznie wynika, że prace te wykonywali wraz z wnioskodawcą na oddziałach: (...), (...), (...), a także w razie konieczności na oddziale mechanicznym. Świadek C. Ś., który także pracował ze skarżącym na oddziale (...) zeznał ponadto, że wykonywali prace transportowe, dowozili narzędzia dla brygady remontowej na terenie wkopu. To sztygar zmianowy decydował o tym jaki rodzaj prac i gdzie wykonywał na danej zmianie wnioskodawca. Spektrum prac podstawowych wykonywanych przez skarżącego było szerokie i obejmowało także czynności związane z transportem – co wynika z charakterystyki stanowiskowej z dnia 16 lutego 2022 roku. Skarżący na rozprawie w dniu 19 maja 2022 roku potwierdził, że wykonywał taki rodzaj prac.

Transportowanie: brygad remontowych, dowożenie i zwożenie: rur odwodnieniowych, taśm wulkanizacyjnych, bębnow napędowych i silników (...) stacji napędowych, przeciąganie członów przenośnikowych, bez względu na to w jaki sposób jest to robione i jakiej nazwy się do jego określenia używa (transportowanie, dowożenie i zwożenie, wyciąganie, przeciąganie) oraz bez względu na to, gdzie ono się odbywa, nie jest pracą górniczą w rozumieniu art. 50c ustęp 1 pkt 4. Prace te są pracami stricte transportowymi i charakteru tego nie zmienia fakt ich wykonywania na odkrywce przy pomocy zamontowanego do (...) sprzętu pomocniczego. A zatem przemieszczania, przeciągania, wyciągania, dowożenia i zwożenia oraz transportowania sprzętu górniczego z jednego miejsca na drugie na odkrywce nie sposób zaliczyć do prac górniczych przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych. Praca operatora (...) (sprzętu pomocniczego i technologicznego na odkrywce) tylko wówczas będzie pracą górniczą jeżeli mieści się w przepisie art. 50c ustęp 1 pkt 4 ustawy. Nie można natomiast (...) uznać za sprzęt technologiczny wówczas, gdy służył on do wykonywania prac transportowych na odkrywce. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 czerwca 2011r. w sprawie I UK 381/10 uznając, że praca kierowcy (...) polegająca na przewozie z magazynu do wkopu urządzeń do wulkanizacji taśm, urządzeń (...) do remontu koparek i zwałowarek oraz transporcie i przemieszczaniu na odkrywce barakowozów nie jest pracą górniczą w rozumieniu art. 36 ust. 1 pkt 4 (aktualnie art. 50c ust. 1 pkt 4) ustawy z dnia z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych .

Z analizy charakterystyki stanowiska pracy sporządzonej przez pracodawcę w dniu 16 lutego 2022 roku (k. 49-50) wynika, że wykonywanie ciągnikiem (...) prac transportowych na odkrywce w spornym okresie na oddziale (...) było głównym, stałym obowiązkiem wnioskodawcy.

Mając na uwadze powyższe, należy uznać, że wnioskodawca w spornym okresie od 3 lutego 1998 roku do 31 maja 2007 roku w ogóle nie wykonywał prac górniczych przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, ani innych prac wymienionych w art. 50c ustęp 1 pkt 4 ustawy, ale prace transportowe na odkrywce oraz prace pomocnicze przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, co wyklucza zaliczenie mu spornego okresu do pracy górniczej.

Prace (...) wnioskodawca wykonywał dopiero w drugim spornym okresie od 1 czerwca 2007 roku do 6 października 2021 roku na stanowisku operatora sycharki, ale były to prace wymienione w art. 50 c ustęp 1 pkt 4 ustawy emerytalnej, a zatem zaliczane do emerytury górniczej w wymiarze jednokrotnym, a nie półtorakrotnym z art. 50 d ustawy emerytalnej, jak chce skarżący. W efekcie zaliczenie drugiego spornego okresu do pracy górniczej w wymiarze

jednokrotnym nie wpływa na zmianę zaskarżonej decyzji, gdyż wnioskodawca nadal nie legitymuje się wymaganym 25 letnim stażem (...).

Skarżący domagając się zaliczenia spornego okresu od 1 czerwca 2007 roku do nadal do emerytury górniczej w wymiarze półtorakrotnym winien wykazać, że na zajmowanym stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce wykonywał prace wymienione w art. 50 d ustęp 1 pkt 1 ustawy emerytalnej tj. prace bezpośrednio związane z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz inne prace przodkowe, a zatem takie, które należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin. Dotyczy to wyłącznie czynności stanowiących element ciągu technologicznego bezpośrednio związanych z procesem wydobywania węgla. Wykaz stanowisk pracy, określony pomocniczo w załączniku nr 3 do rozporządzenia odnosi się zatem wyłącznie do wykonywanych zadań górnika, jeżeli spełniają one kryterium miejsca wykonywania pracy i jej charakteru określonego w przepisie art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2015 roku, I UK 293/14, LEX; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2012 roku, I UK 295/11, LEX; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 roku, I UK 236/09; z dnia 22 kwietnia 2011 roku, I UK 360/10; z dnia 16 czerwca 2011 roku, I UK 381/10; 4 kwietnia 2012 roku, I UK 440/11; z dnia 28 kwietnia 2010 roku, I UK 339/09; opubl LEX; z dnia 18 marca 2015 roku, I UK 280/14, Legalis i wskazane w nich orzecznictwo).

Nie każda zatem praca górnicza, nawet wykonywana w obrębie przodków eksploatacyjnych na stanowiskach określonych w ww. rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, może być kwalifikowana jako zaliczana w wymiarze półtorakrotnym. W judykaturze podkreśla się konieczność odróżnienia „zwykłej” pracy górniczej górnika (...) węgla brunatnego wykonywanej na stanowiskach określonych w załączniku nr 2 do ww. rozporządzenia od kwalifikowanej pracy górniczej wykonywanej na stanowiskach wymienionych w załączniku nr 3 do ww. Rozporządzenia. Z treści załącznika nr 3 do rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994 roku wynika, iż w wymiarze półtorakrotnym mogą być uznane tylko czynności wykonywane przez górnika, które zostały wskazane w tym załączniku i na wskazanych tam stanowiskach oraz jednocześnie tylko takie, które spełniają warunki przepisu art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy, tj. bezpośrednio są związane z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz inne prace przodkowe, a zatem takie, które należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urabianiu i wydobywaniu kopalin. Wykładnia przepisów załącznika nr 3 do ww. rozporządzenia dokonywana w oderwaniu od unormowania ustawowego prowadziłaby do sytuacji, w której każdą pracę górnika (...) odkrywkowej wykonywaną na terenie wyrobiska należałoby uwzględniać w takim korzystnym wymiarze. Tymczasem przeczy temu jednoznacznie treść ww. przepisów. A contrario – jako prace wymienione w załączniku nr 3 do rozporządzenia mogą być uznane tylko takie czynności wykonywane przez górnika, które bezpośrednio związane są z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach. Z kolei użyte pojęcie inne prace przodkowe należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego, polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 roku, I UK 236/09; z dnia 22 kwietnia 2011 roku, I UK 360/10; z dnia 16 czerwca 2011 roku, I UK 381/10; 4 kwietnia 2012 roku, I UK 440/11; z dnia 28 kwietnia 2010 roku, I UK 339/09; opubl LEX; z dnia 18 marca 2015 roku, I UK 280/14, Legalis i wskazane w nim orzecznictwo).

Pracodawca w świadectwie wykonywania pracy górniczej zaznaczył, że w spornym, wskazanym powyżej okresie skarżący pracował na stanowisku wymienionym w załączniku nr 3 dziale III pod poz. 4 tj. operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce. W świadectwie wykonywania pracy górniczej pracodawca nie wskazał jednak na czym polegały prace wykonywane przez skarżącego. Tymczasem przepis art. 50 d ustawy o emeryturach i rentach z FUS do prac górniczych zaliczanych w wymiarze półtorakrotnym do emerytury zalicza jedynie prace bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i

transportie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych.

Ponadto stosownie do treści art. 50d ustawy, aby w/w prace były zaliczane w wymiarze półtorakrotnym muszą być wykonywane na odkrywce w przodku i to stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Oznacza to, że przodek jest pojęciem węższym od pojęcia odkrywki. Przepisy nie definiują pojęcia przodka i prac przodkowych. Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że pojęcie przodka musi być wykładane w sposób ścisły i powinno się ograniczać wyłącznie do miejsca pracy koparek wielonaczyniowych albo jej bezpośredniego sąsiedztwa, w którym wydobywa się urobek. Sąd Najwyższy zanegował bowiem przyjęcie tezy, że przodkiem w (...) węgla brunatnego jest każde miejsce prowadzenia robót górniczych związanych z odwadnianiem, udostępnianiem i eksploatacją złoża kopaliny, jej transportem i transportem nadkładu, a nadto zwałowaniem nadkładu (tj. związane z pracą koparek, spycharek, ładowarek, zwałowarek) (tak por. wyrok SA w Katowicach z dnia 16 kwietnia 2014 roku, IIIAUa 1121/13, LEX). W orzecznictwie SN kwestionuje się również zasadność rozszerzania pojęcia przodka wydobywczego, zauważając, że nie do zaakceptowania jest zapatrywanie, żeby miejsce przodka rozciągać na całą linię taśmociągów transportujących urobek, gdyż pojęcie przodka straciłoby swe znaczenie i tym sposobem nie można zaakceptować definicji "przodka", która wynika z opinii naukowo-technicznej i obejmuje wszystkie czynności związane z transportem kopaliny, realizowane w ramach ruchu zakładu górniczego (wyr. SN z 5 maja 2011 roku, I UK 395/10, Legalis).

Pod określeniem "inne prace przodkowe" należy zaś rozumieć inne prace (...) w przodku, jednakże rodzajowo nie mniej obciążające niż wymienione w powołanym przepisie ustawy art. 50d ust. 1 pkt 1.

Stąd różnego rodzaju inne prace (...) związane z eksploatacją, konserwacją i remontami urządzeń będących częścią składową układu technologicznego: koparka, taśmociąg, zwałowarka węgla nie mieszczą się w definicji pracy w przodkach z art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy. (tak por. SA w Katowicach w wyroku z dnia 22 listopada 2012 roku, IIIAUa 437/12, LEX; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2015 roku, I UK 280/14, Legalis).

Stwierdzenie zatem przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy górniczej, iż skarżący zajmował stanowisko wymienione w załączniku nr 3 do rozporządzenia dział III pkt 4 tj. operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce, nie jest jeszcze równoznaczne z wykonywaniem przez niego pracy, o której mowa w art. 50d ustęp 1 pkt 1 ustawy, jak chce jego pełnomocnik. Zmiana nazewnictwa zajmowanego stanowiska przy niezmienionych obowiązkach w całym spornym okresie, co potwierdza skarżący oraz świadkowie, nie może doprowadzić do zmiany charakteru wykonywanej pracy.

Dla oceny, czy ubezpieczony Z. R. w okresie spornym pracował na stanowisku uprawniającym do przeliczenia spornego okresu pracy w wymiarze półtorakrotnym, istotne znaczenie miał przede wszystkim rodzaj powierzonej mu pracy (rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych), tj. rodzaj wykonywanych czynności związanych z obsługą konkretnych wskazanych w przepisach urządzeń i maszyn oraz miejsce ich wykonywania.

Świadkowie: C. Ś. i T. S., którzy pracowali z wnioskodawcą, zeznali, że w całym spornym okresie wnioskodawca wykonywał te same prace jako operator spycharki gąsienicowej polegające w przeważającej części na niwelacji terenu, usuwaniu kamieni i głazów z urabianej skały oraz wyciąganiu rur odwodnieniowych w obrębie maszyny podstawowej. Sąd uznał za przekonujące zeznania świadków dotyczące rodzaju prac wykonywanych przez ubezpieczonego. Zeznania świadka T. S. co do miejsca wykonywania prac przez ubezpieczonego korespondują także z charakterystyką stanowiska pracy operatora spycharki gąsienicowej, z których to wynika, że ubezpieczony pracował na terenie całej odkrywki zwałowiska pola B. i S.. Biorąc powyższe pod uwagę Sąd przyjął, że skarżący w całym spornym okresie jako operator spycharki gąsienicowej wykonywał prace nie tylko w miejscu wydobywania kopaliny, ale także w miejscu zwałowania nadkładu. Już powyższe wyklucza przyjęcie, że jego praca była pracą przodkową, o której mowa w art. 50d ustawy. Pojęcie przodka jak wyżej wskazano ogranicza się wyłącznie do miejsca pracy koparek wielonaczyniowych albo jej bezpośredniego sąsiedztwa, w którym wydobywa się urobek. Pracą przodkową jest zatem tylko i wyłącznie praca w miejscu pozyskiwania kopaliny, czyli w miejscu pracy koparki wielonaczyniowej. A takiej pracy skarżący nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż pracował także w przodku zwałowym.

Dodatkowo należy podnieść, że nawet gdyby wnioskodawca pracował tylko w przodku wydobywczym, to także brak byłoby podstaw do przeliczenia spornego okresu w wymiarze półtorakrotnym. Podstawowe stale wykonywane przez niego prace, opisane w charakterystyce pracy sporządzonej przez pracodawcę z dnia 16 grudnia 2021 roku, w postaci niwelowania terenu w obrębie maszyn podstawowych, wykonywania zjazdów, dróg dojazdowych do maszyn podstawowych, skarpowania i wykonywania pochylni, obróbki studni odwadniających w rejonie zabierki, wykonywania rowów odwadniających na poziomach roboczych, nie były bowiem pracami wymienionymi w art. 50d ustawy.

Powyższe stanowisko jest ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego. I tak w wyroku z 11 lutego 2010r. I UK 236/09 Sąd Najwyższy wskazał, że „jako prace wymienione w załączniku Nr 3 do rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym, przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995r. Nr 2, poz. 8), mogą być tylko uznane takie czynności wykonywane przez górnika, które bezpośrednio związane są z wykonywaniem czynności w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych. Pojęcie „inne prace w przodku” musi wiązać się z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego, polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin.” Prace polegające na przygotowaniu terenu pod wydobycie węgla (niwelacja terenu, wykonywanie dróg dojazdowych, skarpowanie, odwadnianie terenu) nie zalicza się do prac wymienionych w art. 50d ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż nie mieszczą się w pojęciu prac przodkowych uprawniających do zastosowania przelicznika 1,8. (podobnie: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2015 roku, sygn.akt I UK 280/14)

Wnioskodawca nie wykazał zatem, aby w spornych okresach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w art. 50 d ustawy, co wyklucza zaliczenie ich do stażu pracy w wymiarze półtorakrotnym .

Oceny tej nie zmieniają odmienne ustalenia komisji weryfikacyjnej, świadectwo wykonywania pracy górniczej, ani nawet pobieranie dodatku za nadgodziny. Dodatek za nadgodziny przysługiwał pracownikom pracującym na odkrywce za wydłużony o pół godziny czas pracy w związku z koniecznością zachowania ruchu ciągłego maszyn w obrębie pracy układu (...) czyli koparka – taśmociąg- zwałowarka, a nie z tytułu wykonywania pracy przodkowej wymienionej w art. 50 d ustawy. Pracownicy otrzymujący dodatek stykowy rozpoczynali pracę 15 minut wcześniej i 15 minut później kończyli pracę, co wiązało się z podmianą na stanowisku pracy. Otrzymywanie takiego dodatku nie było zatem równoznaczne z wykonywaniem przez pracowników pracy przodkowej z art. 50d ustawy. Natomiast przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że w przypadku wnioskodawcy wypłacany mu dodatek z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych nie miał związku z pracą wymienioną w art. 50 d ustawy.

Nadto wskazać należy, że bez znaczenia dla sprawy pozostaje również fakt przyznania świadkowi C. Ś. prawa do emerytury górniczej z uwzględnieniem w wymiarze półtorakrotnym okresu jego zatrudnienia w (...) na stanowisku operatora spycharki. Każda rozpatrywana przez Sąd sprawa jest bowiem badana w sposób indywidualny, przy uwzględnieniu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Reasumując, wnioskodawca nie spełnił zatem warunków niezbędnych do przyznania emerytury górniczej.

Biorąc powyższe pod uwagę, że Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako nieuzasadnione.